

**UCHWAŁA NR XLIII/406/23
RADY MIEJSKIEJ W CZARNEJ BIAŁOSTOCKIEJ**

z dnia 26 stycznia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027”.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027” dla Gminy Czarna Białostocka stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czarnej Białostockiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Urszula Taudul

Załącznik
do uchwały Nr XLIII/406/23
Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej
z dnia 26 stycznia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2023-2027**

Czarna Białostocka

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, które powinno zaspakajać potrzebę miłości, przynależności, szacunku. Właśnie w niej kształtuje się osobowość, poglądy, system wartości. To rodzina wywiera kluczowy wpływ na zachowanie jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Często zdarza się jednak, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań. Zamiast bycia oparciem dla człowieka stają się źródłem zła, traumatycznych doświadczeń i przeżyć spowodowanych przemocą. Stosowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają normy społeczne i kulturalne (przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych), dziedziczenie wzorca przemocy, nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, osobowość sprawcy i osoby doznającej przemocy. Zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym człowiek czuje się kochany, potrzebny. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu lecz jest miejscem, gdzie regularnie doświadcza cierpienia fizycznego i psychicznego co ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne, rozwój umysłowy oraz stan psychiczny jej członków.

Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie, które wciąż pozostaje w ukryciu „czterech ścian” i jest problemem niedeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym, materialnym – dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Nie jest wyłącznie problemem tak zwanego „marginesu społecznego”. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Zjawisko przemocy w rodzinie stanowi niebagatelny problem społeczny. Dlatego jednym z głównych zadań polityki społecznej państwa jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez tworzenie i realizowanie na różnych szczeblach życia publicznego programów profilaktycznych. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021r., poz.1249) określa system przeciwdziałania przemocy w Polsce. Wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposoby postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z osobą stosującą przemoc.

1. PODSTAWY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.),
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.),

- 4) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375),
- 5) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1359),
- 6) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.),
- 7) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023,
- 8) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. z2020r., poz. 2105),
- 9) Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. z 2020r., poz. 2066),
- 10) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny (Dz.U. z 2011r. nr 81 poz. 448),
- 11) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2011 nr 126 poz. 718),
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie Procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz.U. z 2011r. nr 209 poz. 1245),
- 13) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 roku w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2019r., poz. 2080),
- 14) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 roku w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz.U. z 2011r. nr 28 poz. 146),
- 15) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. z 2011r. nr 50 poz. 259).

2. POJĘCIE PRZEMOCY

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1249) określa przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające

ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Należy podkreślić, że przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna.

Definicja według Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej brzmi następująco: „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie”.

Przemoc fizyczna to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Katalog zachowań będących przemocą fizyczną jest bardzo długi. W jego zakres wchodzi na przykład takie zachowania jak: bicie, kopanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, szarpanie, duszenie, policzkowanie, wykręcanie kończyn, uciskanie części ciała. Demonstrowanie siły fizycznej bez konkretnej groźby użycia jej przeciwko osobie, np. poprzez niszczenie przedmiotów, wykonywanie gwałtownych ruchów naśladujących ciosy w bliskiej odległości ciała innej osoby, wywołujące u niej lęk. Wobec różnorodnych definicji przemocy postuluje się przyjęcie zasady, że zawsze tam, gdzie sposobem działania sprawcy jest jakiegokolwiek wykorzystanie siły fizycznej (nawet poprzez jej demonstrację) mamy do czynienia z przemocą fizyczną.

Przemoc psychiczna jest niepożądanym oddziaływaniem na psychikę drugiego człowieka. Naruszeniem jego woli, poczucia bezpieczeństwa, samooceny, wolności wyboru - jednak nie poprzez fizyczne zmuszenie do określonego zachowania, ale poprzez podjęcie działań lub wytworzenie atmosfery wywołującej zależność pomiędzy osobą stosującą przemoc psychiczną, a osobą która jej doznaje. Przykładami przemocy psychicznej jest zastraszanie, poniżanie, obrażanie, grożenie, upokarzanie, celowe wprowadzanie w błąd, posądzanie o zdradę lub inne przewinienia, wmawianie choroby psychicznej, permanentne narzucanie swojego zdania, stwarzanie sytuacji zależności lub podległości u osoby doznającej przemocy, wyszydzanie, izolowanie od świata zewnętrznego, ignorowanie, groźba odebrania dzieci. W pewnych okolicznościach zachowanie osoby stosującej przemoc może wywoływać wątpliwości co do tego, czy jest ono przemocą fizyczną czy psychiczną.

Przemoc seksualna obejmuje różne działania, w tym wymuszony stosunek płciowy (gwałt) w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy w ramach związku lub poza nim molestowanie seksualne, wykorzystywanie seksualne dzieci, osób niepełnosprawnych intelektualnie bądź fizycznie, zmuszanie do prostytucji, a też dotkliwe krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – polegająca na całkowitym uzależnieniu finansowym ofiary przemocy od sprawcy, przybiera ona różne formy: począwszy od pełnego kontroli i nakazów wydzielania pieniędzy, do zaciągania kredytów czy zmuszania do ich zaciągania wbrew woli partnera, może to być też odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie czy lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwienie podjęcia pracy.

Zaniedbanie jako forma przemocy przejawia się permanentnym brakiem wykonywania prawnego obowiązku opieki nad daną osobą, co może prowadzić do narażenia tej osoby na utratę życia lub zdrowia. Polega także na niewłaściwym wykonywaniu obowiązków czy

nadopiekuńczość, brakiem zainteresowania daną osobą i w związku z tym zaniedbywaniem swoich obowiązków względem tej osoby, ale również może polegać na nadmiernej opiekuńczości, która prowadzi do zaburzenia prawidłowego funkcjonowania danej osoby. Za formę zaniedbania zatem można uznać nakładanie na dziecko obowiązków ponad jego możliwości rozwojowe.

Przemoc jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (lub zaniechania działania), które charakteryzuje się 4 właściwościami:

- 1) jest intencjonalna - osoba, która ją stosuje zmierza do osiągnięcia jakiegoś ważnego dla siebie celu;
- 2) narusza prawa i dobra osobiste drugiego człowieka;
- 3) powoduje szkody psychiczne i fizyczne;
- 4) w przemocy istnieje znacząca przewaga jednej ze stron nad drugą.

Przemoc w rodzinie, a szczególnie krzywdzenie dzieci stanowi poważny problemem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in.: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzi to do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej.

Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu w sensie działań społecznych, oraz scalenie środowiska przy jego realizacji.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA FUNKCJONUJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie należą:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, zapewniają w zależności od potrzeb całodobowe schronienie, koordynują pracami w grupach roboczych, realizują procedurę „Niebieskie Karty”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku

poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ma możliwość wzywania sprawców przemocy w rodzinie na rozmowę interwencyjną oraz podejmowania działań zmierzających do zawiadomienia prokuratury o popełnieniu przestępstwa, przedstawiciel GKRPA uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

Posterunek Policji - przyjmuje zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy w rodzinie oraz podejmuje interwencję w tych sprawach, a także realizuje procedurę „Niebieskie Karty”, funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kompleksowo realizuje procedurę „Niebieskie Karty”, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, organizuje kampanie społeczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Placówki służby zdrowia – przychodnie (lekarze, pielęgniarki) w razie rozpoznania symptomów świadczących o stosowaniu przemocy mają uprawnienia do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, przedstawiciele służby zdrowia uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach roboczych. Lekarz POZ jest zobowiązany do wystawienia bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010r.).

Placówki oświatowe – pedagodzy mają bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą, są uprawnieni do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. Pedagodzy i psychologowie w ramach swoich kompetencji obejmują dzieci i młodzież, ze zdiagnozowanym problemem przemocy, wsparciem na terenie szkoły.

Organizacje pozarządowe: Miejsko-Gminne Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Jedność” podejmuje działania w społeczeństwie lokalnym na rzecz powszechnej trzeźwości, publikuje i rozpowszechnia informacje na temat uzależnień i sposobów pomocy, prowadzi działania profilaktyczne.

4. ANALIZA SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych do indywidualnych przypadków, – funkcjonowanie GKRPA, – funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego GKRPA, – doświadczenie, wiedza i kwalifikacje osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – gotowość do podejmowania szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt mała dostępność do specjalistów zajmujących się rodzinami uwikłanymi w przemoc, – brak w strukturach gminy placówek udzielających schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej, – niewystarczająca świadomość społeczeństwa w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, – niechęć osób doświadczających przemocy do podejmowania długotrwałego wysiłku zmierzającego do zmiany postawy wobec przemocy w rodzinie, – brak zainteresowania osób stosujących przemoc

– współdziałanie instytucji działających na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.	programami i zajęciami korekcyjno-edukacyjnymi kierowanymi do sprawców przemoc.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – akceptacja społeczna dla działań instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie, – zwiększenie dostępności programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemoc w rodzinie, – ustawowe uregulowania w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> – poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, – obojętność społeczna wobec przemoc w rodzinie, – mity i stereotypy funkcjonujące w społeczeństwie dotyczące stosowania przemoc w rodzinie, – wstyd osób poszkodowanych do ujawniania aktów przemoc, – małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie, – problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie.

5. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Określenie skali zjawiska przemoc w rodzinie jest zadaniem niezwykle trudnym. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie. Głównym powodem jest strach, poczucie winy, obawa przed osądzeniem zarówno ze strony najbliższych lub społeczności lokalnej. Przemoc w rodzinie towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemoc przed udaniem, się po pomoc.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przeprowadził ankietę dotyczącą przemoc w rodzinie wśród 111 osób zamieszkujących na terenie gminy Czarna Białostocka. Wśród ankietowanych większą liczbę osób stanowiły kobiety tj. 88, zaś mężczyźni 23. Przedział wiekowy od 18 do 25 lat - 17 osób, od 26 do 59 lat – 59 osób, natomiast wiek od 60 i więcej - 35 osób. Status zawodowy: uczeń - 8, pracujący/a - 64, bezrobotny/a - 4, emeryt/rencista - 34, inny - 1. Na pytanie dotyczące własnego bezpieczeństwa na terenie naszej gminy większość respondentów, bo aż 94 osoby (tj. 85% badanych) uznały, że czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania, 5 osób (tj. 4% badanych) udzieliło odpowiedzi przeczącej, zaś 12 ankietowanych uznało, że nie ma zdania/trudno powiedzieć. Na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszej gminie według ankietowanych miałyby wpływ zwiększenie liczby patroli policji – m.in. tę odpowiedź wybrała prawie połowa respondentów (52 osoby ankietowane), następnie akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemoc w rodzinie a także ograniczenie dostępności sprzedaży napojów alkoholowych. Z przeprowadzonej analizy wynika, że wiele osób (44 osoby) słyszało o występowaniu przypadków przemoc w rodzinie, zaś aż 38 osób zna przypadki występowania przemoc w rodzinie. 20% respondentów podało, że nie zna przypadków występowania przemoc w rodzinie, a 5% badanych nie słyszało o takich przypadkach. Większość respondentów, tj. 63 osoby, nie deklaruje, że było świadkiem przemoc domowej. Z badanej grupy 10 osób podaje, że nie przypomina sobie o takiej sytuacji. 38 respondentów twierdzi, że było świadkiem przemoc domowej, co w danych ilościowych stanowi 34% ankietowanych. Na pytanie dotyczące najczęstszych przyczyn występowania przemoc w rodzinie wskazywano w pierwszej kolejności:

- nadużywanie alkoholu lub innych używek,
- problemy finansowe,

- choroba psychiczna któregoś z członków rodziny.

W mniejszej ilości podawano: brak pracy, nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi, wzorce wyniesione z domu rodzinnego. Według ankietowanych najczęściej sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni, na drugim miejscu dorosłe dzieci i kobiety. Formy przemocy, które zaobserwowano to głównie przemoc fizyczna i przemoc psychiczna. Te odpowiedzi były najczęściej wybierane. Z ogółu badanych nieliczne osoby wskazały, że zaobserwowały przemoc ekonomiczną, zaniedbanie, bądź przemoc seksualną. Informacje na temat przemocy w rodzinie respondenci najczęściej uzyskują z własnych obserwacji oraz z radia i telewizji. Sporadycznie z prasy bądź innych źródeł. Na pytanie w jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc (można było zaznaczyć kilka odpowiedzi) najczęściej wskazywano:

- bez znaczenia,
- nadużywających alkoholu,
- pełnych,
- z problemami.

Najskuteczniejsze działania wobec ofiar przemocy domowej według ankietowanych to:

- zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego,
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia,
- leczenie uzależnień.

Część respondentów wskazywała również:

- organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych,
- izolowanie osób doznających przemocy w rodzinie od osób stosujących przemoc.

Większość respondentów zadeklarowała, że wie gdzie szukać pomocy w gminie Czarna Białostocka w przypadku doświadczania przemocy domowej (69% ankietowanych). Część osób, tj. 29%, udzieliła odpowiedzi przeczącej. 2% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Odpowiadając na ostatnią kwestię dotyczącą jaka zdaniem respondenta forma pomocy jest najbardziej potrzebna osobom doznającym przemocy w rodzinie (do wyboru były możliwe max. 3 odpowiedzi), najwięcej rekomendowano:

- poradnictwo prawne,
- poradnictwo psychologiczne,
- leczenie uzależnień.

Pojawiły się też odpowiedzi w których wskazano potrzebę:

- stosowania wobec sprawcy nakazu opuszczenia mieszkania i zakazu zbliżania się do ofiary,
- profilaktyka w zakresie agresji i przemocy.

Instytucjonalnym narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskie Karty”. Procedura rozpoczyna się z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia lub oświaty w momencie podejrzenia o zaistnieniu przemocy w rodzinie. Na terenie gminy Czarna Białostocka procedura „Niebieskie Karty” w ubiegłych latach kształtowała się następująco:

Lp	Podmiot wszczynający procedurę NK (wypełniający formularz NK-A)	Liczba złożonych NK-A w 2019r.	Liczba złożonych NK-A w 2020r.	Liczba złożonych NK-A w 2021r.
1	Pomoc społeczna	1	3	5
2	Policja	55	39	30
3	GKRPA	0	0	0
4	Oświata	0	0	1
5	Ochrona zdrowia	0	0	0
OGÓLEM		56	42	36

Na terenie gminy Czarna Białostocka Procedura „Niebieskie Karty” najczęściej była wszczynana przez Policję.

6. CEL OGÓLNY: Stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Oczekiwane efekty: zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie zjawisku przemocy, promowanie skutecznych form pomocy osobom krzywdzonym oraz podejmowanie pracy korekcyjno-edukacyjnej ze sprawcami przemocy nad zmianą zachowań.

Cele Programu służą stworzeniu sprawnego systemu profilaktyczno-interwencyjno-terapeutycznego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zintegrowanego z gminnym systemem wspierania i pomocy dziecku i rodzinie. Ważną intencją Programu jest również dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych zadań Programu dla wypracowania stałego modelu współpracy środowisk wsparcia społecznego.

Adresaci Programu:

- mieszkańcy Czarnej Białostockiej;
- osoby doświadczające przemocy w rodzinie: współmałżonkowie, dzieci i młodzież, grupy zależne (osoby starsze i niepełnosprawne);
- sprawcy przemocy w rodzinie,
- osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego;
- świadkowie przemocy w rodzinie.

W realizację Programu włączone zostaną instytucje i organizacje sieci wsparcia społecznego, co umożliwi szeroką promocję zadań Programu, optymalizację oddziaływań profilaktycznych oraz wypracowanie efektywnego modelu wsparcia osób doświadczających przemocy.

7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

- 1) wypracowanie standardu współpracy służb na rzecz pomocy dziecku i rodzinie doznającej przemocy w rodzinie;
- 2) tworzenie standardów dla pracy metodą grup roboczych;

- 3) podwyższenie kwalifikacji i umiejętności osób zawodowo działających w obszarze przemocy wobec rodzin i dzieci przez profesjonalizację oferty wsparcia (w tym: konsultacje), na rzecz osób doznających przemocy;
- 4) realizowanie działań promocyjno-informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- 5) wprowadzenie stałego monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie;
- 6) budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej;
- 7) udostępnienie wiedzy z zakresu regulacji prawnych dotyczących wzajemnych zadań i uprawnień wśród przedstawicieli poszczególnych resortów, służb, instytucji, placówek;
- 8) promowanie i wdrażanie innowacyjnych sposobów i metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie przemocy na terenie gminy Czarna Białostocka.

1) Profilaktyka:

- działania promocyjne w środowiskach lokalnych na rzecz podnoszenia wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- realizowane będą m. in. następujące zadania: informowanie i edukacja społeczności lokalnych, profilaktyka zjawiska przemocy w rodzinie, poszerzanie wiedzy z zakresu praw osób doświadczających przemocy oraz możliwości uzyskania przez nie konkretnych form wsparcia, promowanie dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie, pomoc i monitoring rodzin, w których wystąpiła przemoc.

Lp.	Działanie	Rezultaty	Realizator/ Realizatorzy	Harmonogram realizacji zadań
1.	działania promujące m.in: podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz świadomości prawnej, informacja na stronie internetowej promująca główne idee Programu.	dostęp do informacji na temat założeń Programu wśród mieszkańców.	jednostki wsparcia z terenu gminy, strona internetowa M-GOPS, zespół interdyscyplinarny.	2023-2027

2) Interwencja:

- poprawa jakości i skuteczności działań osób i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- realizowane będą m. in. następujące zadania: wspieranie psychologiczne, terapeutyczne, poradnictwo medyczne, prawne, socjalne, zawodowe dla osób doświadczających przemocy. Zwiększenie efektywności działań pracowników socjalnych,

kuratorów w pracy z rodziną, celem zmniejszenia skali umieszczania dzieci w formach opieki zastępczej z powodu przemocy, diagnozowanie skali zjawiska przemocy domowej, zwiększanie liczby osób profesjonalnie działających w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Lp.	Działanie	Rezultaty	Realizator/ Realizatorzy	Harmonogram realizacji zadań
1.	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i realizacja projektów na temat przemocy wśród społeczności lokalnych. – programy profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy, – działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców dotkniętych przemocą, – włączanie treści informacji o zagrożeniach płynących z przemocy w rodzinie do treści szkolnych programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do informacji na temat założeń Programu wśród mieszkańców, – wzmocnienie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców z rodzin zagrożonych przemocą, – zwiększenie umiejętności społecznych, – ograniczenie i kontrolowanie gniewu i agresji. 	<p>Jednostki wsparcia z terenu gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – M-GOPS; – zespół interdyscyplinarny; – policja; – placówki oświaty; – organizacje pozarządowe; – GKRPA. <p>Lokalne i inne środki przekazu.</p>	2023-2027
2.	<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie wiedzy osób pokrzywdzonych na temat dostępnych form pomocy, – upowszechnianie procedur ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego świadków i ofiar przemocy w rodzinie, – rozpowszechnianie informacji w postaci ulotek, broszur, plakatów i folderów. 	<ul style="list-style-type: none"> – poszerzenie wiedzy osób pokrzywdzonych na temat form pomocy, – większa dostępność informacji o miejscach i formach udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, – większa dostępność do informacji o podmiotach udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej 	<p>Jednostki wsparcia z terenu gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – M-GOPS; – zespół interdyscyplinarny; – policja; – placówki oświaty; – organizacje pozarządowe; – GKRPA. <p>Lokalne i inne środki przekazu.</p>	2023-2027
3.	systematyczne diagnozowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy; – zmniejszenie liczby rodzin wspomaganych z tytułu problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w danym roku, – pozyskanie danych obrazujący skalę zjawiska przemocy w rodzinie na 	Sąd, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, policja, GKRPA, Organizacje pozarządowe, M-GOPS	2023-2027

		terenie miasta.		
4.	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie jednolitych standardów postępowania – stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracowników różnych instytucji, – powołanie zespołu interdyscyplinarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy. – integracja i aktywizacja przedstawicieli różnych służb współpracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	Sąd, policja, kuratorzy sądowi, M-GOPS, GKRPA	2023-2027
5.	Wsparcie dla osób pomagających	<ul style="list-style-type: none"> – szkolenia dla osób pomagających – podniesienie ich wiedzy i kwalifikacji, – zapobieganie wypaleniu zawodowemu, – zwiększenie zakresu współpracy międzyinstytucjonalnej. 	Jednostki zajmujące się działaniami w tym zakresie.	2023-2027
6.	Zapewnienie wsparcia informacyjnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego osobom, doświadczającym przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrażanie programów terapeutycznych, – upowszechnianie informacji o podmiotach działających na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie. 	Placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, policja, GKRPA. Organizacje pozarządowe, MGOPS.	2023-2027
7.	Opracowanie i wdrażanie alternatywnych form wsparcia dla osób krzywdzonych przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie, wdrażanie i monitoring innowacyjnych form wsparcia dla osób doświadczających przemocy, – opracowanie projektów. 	Sąd, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, policja, GKRPA. Organizacje pozarządowe, MGOPS.	2023-2027
8.	Działania skierowane do osób stosujących przemoc	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie informacji na temat programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc 	Sąd, , policja, GKRPA., MGOPS	2023-2027

Przewidywane efekty realizacji programu:

- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy;
- zwiększenie dostępności do profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
- zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach wynikających z przemocy;

- zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą;
- zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem zjawiska przemocy na terenie gminy.

9. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.

Koordynatorem Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej. Stopień realizacji Programu będzie monitorowany i okresowo oceniany. W trakcie realizacji programu w okresie 2023 – 2027 odbędzie się 5 spotkań monitorujących. W wyniku procesu monitoringu i ewaluacji powstanie sprawozdanie przedkładane Radzie Miejskiej do 30 czerwca każdego roku następującego po roku sprawozdawczym.

10. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródło finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie stanowią będą środki pochodzące z budżetu gminy, w tym wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacje celowe oraz środki pozyskiwane z innych źródeł.